సర్వమంగళ

నిన్ను వెదుక్కుంటూ వచ్చానమ్మా!

– ఇంతదూరం, ఎక్కడో కృష్ణాతీరాన్నుంచి...చల్లని తల్లివి, కష్టాలన్నీ విని, కడుపులో పెట్టుకు ఆదరిస్తావని, నీలో కలిసిపోదామని వచ్చానమ్మా!

...సహించారు; మనసులో ఎంత అసహ్యపడుతూన్నా, బయటికి కనబరచకుండా, ఆదరంతో చూస్తూ, తమ ఔదార్యాన్ని ప్రకటించుకుని, లోకంచేత 'ఆహా' అనిపించుకుని, కోటియజ్ఞాల ఫలం దక్కినట్టు మురిసిపోయినారు: కాని, అర్థం చేసుకుని, అనుతాపంలో పాలుపంచుకోలేని, ఈ లోకానికి....ఎంత దూరమైపోతే మాత్రం ఏ మమ్మా!

నా వాళ్ళే నాకు కానివాళ్ళైనప్పుడు...పంచప్రాణాలూ, మమకారం, నిల్పినవాళ్ళే, వంచనచేసి తూలనాడినప్పుడు....కోరికలు, ఇక ఈ జన్మకు తీరవనే నిరాశ కుదురుకుపోయిన తరువాత....బ్రతికి మాత్రం ఫలమే మున్నదమ్మా!

తీరా...ఇక ఎన్నటికీ కనపడనని తెలిపోయిన తరువాత....అన్నయ్య, పాపం, తల్లీ తోడూ కనుక... విచారపడతాడు. నా జీవితం అంతా అడవినికాచిన వెన్నెల అయిపోయినప్పటికీ....నా బాధలన్నీ నేను భరించుకుంటూ, ఇంట్లో చేదోడువాదోడుగా ఉండి, అక్కరకు అడ్డుపడుతూన్నన్ని నాళ్ళూ, ఆయనకేమీ చీమంత ఐనా, నా గొడవ పట్టలేదు; ఇప్పుడు మాత్రం, ఇబ్బంది వచ్చినప్పుడు, ఆదుకునేందుకు మనిషి లేకపోయింది కదా అని నన్ను తలుచుకుంటాడేమో; అద్దైనా ఎంతసేపులే....వదిన కౌగిలిలోకి వెళ్ళిపోయిన తరువాత, లోకాన్నే మరచిపోతాడు.

మా చెల్లెలు, జానకా, అభం శుభం దానికి ఏం తెలుసు దాని పెనిమిటి నాకు చేసిన అపకారం...కాదు, ఉపకారం....దానికి తెలిస్తే....ఓర్చుకుని, భరించగల జాణతనం....ఆ అమాయకురాలికి, పసిపాపకు...ఏదమ్మా!

"వయస్సు మళ్ళుతూన్నవాడు...కొరకరాని కొరివి....ఆ నికృష్టుడికి, బంగారంవంటి పండుతల్లిని కట్టిపెట్టవద్దు....ఇది సుతరామూ కూడదు...రెండో పెళ్ళివాడితో అది బావుకునేది ఏమిటి" అని నేను పట్టుపట్టి, ఆ సంబంధం మానిపించాలని, శాయశక్తులా అన్నయ్యతో పోరుపెట్టాను; కాని నా మాట వింటాడ? పిల్ల సుఖపడుతుందట!....ఆ మాటకు అర్థం ఉన్నదా? ఆడది సుఖపడటం అంటే ఏమిటో, ఆ మొగరాయుడుకు తెలుసునా? ముద్దినుసు నగలూ చీరెలూ, ఇనపపెట్టెలో నిండుసంచులూ చూసుకుంటే కడుపు నిండిపోతుందా? ....పైగా, నేను ఇంకా ఏమన్నా అనిపోతానేమోనని...మొదటి పెళ్ళివాడని పిల్లవాడు చిన్నవాడని, లక్షణమయిన వాడని...నిన్ను ఇస్తే...ఏమైంది చెప్పు... అయుర్దాయం ఉండాలి, సుఖపడి

అనుభవించే యోగం ఉండాలి కాని' ఈ మాటకు నా నోరు కట్టుపడింది...మనసు చిల్లులుపడిపోతే మాత్రం...అతని కేం?

– మూడుముళ్ళూ పడ్డాయి. పడ్డ ఆరుమాసాలకే పిల్ల ఈడేరింది. వడసారం, పదమూడో ఏడు సగపాలైనా గడవలేదు, పిల్ల ఏవరికాదు. కాకపోతేనేం, మూడుముచ్చట్లూ తీరిన తరువాత, ఒక్కక్షణం ఉండనిచ్చాడా పిల్లను నట్టింట! గద్ద తన్నుకుపోయినట్టే! నేను మళ్ళా నోరుచేసుకున్నాను అప్పుడు కూడా....అన్నయ్యతో, నెమ్మదిగా....'ఇంకో సంవత్సరమన్నా ఆగితే మంచిదని బావగారితో ఎలాగైనా చెప్పి ఒప్పించు; పిల్ల కొంచెం రెక్కోంటే కాని, ఇప్పటినుంచీ కాపురం ఏం దిద్దుకుంటుంది. ఇంకో దిక్కులేదు, వంటరిగాళ్ళాయెను....' అని బ్రతిమాలుకున్నాను. అన్నయ్యకే ఈ ఊహ తట్టవలసింది.... పోనీ, వినైనా హర్షించడా అనుకుంటే, అలా కాకపోగా, పైపెచ్చు ఎదురు తిరిగి...'ఎంతకాలం నోట్లో వేలు వేసుకుకూర్చుంటా డనుకుంటావు? ఆడదిక్కు లేకనే, గూట దీపం పెట్టేవాళ్ళు లేకనేగా....వెంటనే పెళ్ళి చేసుకుంది...ఏం, తీపెళ్ళిందా ఏం....దాని ఈడుకు నేను అమ్మకు కడుపున పడ్డానుట....ఇంకా, ఆయన పుణ్యమా అంటూ మంచివాడు కనుక, ఇంతకాలం ఆపాడు. మనం చూడటంలేదూ, లోకంలో...వెంటనే...పసుపు బట్టలతోనే తీసుకువెళ్ళి కాపురం పెట్టుకున్నవాళ్ళు ఎంతమంది లేరు? – అలా చేస్తే మాత్రం వద్దనగలిగే వాళ్ళమా? నీ మాటల కేంలే? – నట్టింట కనబడుతూన్నన్నాళ్ళూ...ఎంత వయసు వచ్చినా, మనకు పసిపిల్లే...అవతలవాళ్ళ కష్టసుఖాలుకూడా కొంచెం యోచించవద్దూ...' అంటూ నన్ను గదమాయించి, బావమరదిని వెనక వేసుకువచ్చాడు. నేను అనేదేముందీ ఇక...అన్నింటికీ తల ఊపవలసినదాన్నే నాయెను! పోనీ, చెప్పిచూసే వాళ్ళెవరైనా ఉన్నారా అంటే, ఇరుపార్శ్వాలా...నా అన్నవారు లేరు. ఇటు మా అన్నయ్యా...అటు మా జానకి మొగుడు పూర్ణయ్య శాస్త్రుల్లూ...ఎవరి యింటికి వారే పెద్దలు!

సరే, ఆ కాస్త మొక్కూకూడా తీరిపోయింది. గది అలంకారాలన్నీ ఇరుగమ్మా, పొరుగమ్మా ఎవరో చేయిచేసుకుని కానిచ్చేశారు. నాకు, ఒకమారి తొంగి చూడ్డానికైనా మనసు ఒప్పలేదు. పిండివంట దగ్గర కూర్చున్నంతసేపూ, కంటనీరు పెడుతూనే ఉన్నాను. పొగపోయి కళ్ళు ఎర్రవారిన వనుకున్నారు... పేరంటాళ్ళు. మనసు ఎంత కుమిలిపోతూన్నదో ఎవరూ గ్రహించలేదు...నయమే అదీని!

ఇక...ఆ కాపురం ముచ్చట్లు ఏమని చెప్పేది! మూడు నిద్దర్లూ కాగానే, తెల్లవారితే మంగళవారమయినా, నిమిషం నిలవకుండా తర్లించుకు వెళ్ళిపోయినాడు...తీసుకువెళ్ళి కత్తుల బోనులో ఇరికించాడు. మెదలడానికి వీలులేదు. కూరనార అమ్మేవాళ్ళతోనైనా మాట్లాడకూడదు. మగపురుగు కంట బడరాదు...మాపక్క వీధిలోనే ఉన్నా...మళ్ళా గడప తొక్కనీయలేదు: ప్రాణాలన్నీ దానిమీదే పెట్టుకుని ఉన్నా...పోయి ఒకమారు కంటనైనా చూద్దామంటే, నాకు అసలు పారాగత్తెం ఉందీ? – ఇక, బండిలో కాలు పెట్టబోతూ, నేను మడిగట్టుకుని, ఊరగాయలు సర్దుతూంటే, బెదురుకుంటూ వచ్చి, నన్ను కావలించుకుని..."ఒక్కరైనూ ఉండలేనే. రోజా వచ్చిచూసి వెళుతూండవే అక్కయ్యా! ... మిమ్మల్నందర్నీ విడిచి వెళుతూంటే, ఏమిటో తగని దిగులుగా ఉందే..." అని బావురు మన్నది. నేనూ, అధైర్యపడితే కుర్రది మరీ బెగ్గటిల్లిపోతుందని, రొమ్ముకు అదుముకుని....సముదాయించాను.

చెపుదామనుకున్న నాలుగుమాటలూ చెప్పకముందే...అన్నయ్య, బండీవాడు తొందర పడుతున్నాడని వచ్చి మాకిద్దరికీ ఎడబాటులు చేశాడు. పోనీ ఆ తరువాత వాడన్నా తిరిగిచూశాడా... నేను అనుక్షణం పోరుతూన్నా...ఏముంది చూసేందుకు...వాళ్ళ కాపురం వాళ్ళు చేసుకుంటున్నారు. చీటికీ మాటికీ...ఇట్టే అట్టే మనంగనక వెళుతూంటి మాయెనా, తనమీద ఏం నేరాలు చెపుతూందో...మనకేం దోచిపెడుతూందో అని, ఆయన అనుమాన పడవచ్చును...లేనిపోని కలతలు తెచ్చిపెట్టడం ఎందుకూ...ఇలా సాకులు చెప్పి తప్పించుకుంటుండేవాడు.

వారంరోజులైంది. – వాకిట్లో...ప్రొద్దున్నే ముగ్గువేస్తూండేవేళకు శాస్తుర్లు వీభూతి పెండెకట్టుతో ఊడిపడ్డాడు...'అంబయ్య ఇంకా నిద్రలేవలేదుటమ్మా...' అని రోడ్డుమీద నిలుచునే ఓపోల్లుకేక పెట్టాడు. పలుదోముపుల్ల తిరితిప్పి నములుకుంటూ, అన్నయ్య, కేకవిని, లోపలనుంచి వచ్చి...ఆయన్ను రమ్మని తలవిసిరాడు. మెట్లు ఎక్కుతూ, నావంక మోరపెట్టి...'దానికి కొంచం నలతగా ఉందమ్మా...చెయ్యి తీరిక అయిన తరువాత ఒక్కమారి వచ్చి చూసిపో....' అని. అన్నయ్యతో ఏదో ఈమాటా ఆమాటా ఆడి వెళ్ళిపోయినాడు.

వినేటప్పటికే నాకు కాళ్ళూ చేతులూ ఆడలేదు. ముగ్గుబుట్ట అక్కడే పారేసి పరుగెత్తాను. పోయి చూద్దునుగదా...పిల్లది బొత్తిగాలోజెడ్డది. గడపలో కాలుపెట్టి నప్పటినుంచీ మూసినకన్ను తెరవడంలేదుట...ఆయన, ఒంటిపూట ఇంత ఉడ కేసుకుతింటూ....దానికి జావకాచి పడేస్తూ...వ్యవహారం ముదిరేదాకా...తీసుకువచ్చాడు. నన్ను చూసే టప్పటికి, జానకికి ప్రాణం లేచివచ్చింది. ఏముందీ, ఒకరినొకరు కావిలించుకుని...దాన్నిచూసి నేను ఏడవా...నన్నుచూసి అది ఏడవా: ఇంతలో అన్నయ్య కూడా వచ్చాడు. స్థితిగతులు తెలిసిన తరువాత వాడికీ వెప్పబుట్టింది. ఆ పళంగాపోయి డాక్టరును పిలుచుకు వచ్చాడు – టైఫాయిడ్ అని తెలింది.

మాయింటికి తక్షణం తీసుకు వెళ్దామన్నాను. ఆ పిసినారికి ఖర్చు తగ్గడమే కావలసింది... వెంటనే సరే అన్నాడు. కాని, ఒక చిక్కు వచ్చింది. మావదినె, కార్యం అయిపోయినమర్నాడే పురిటికి వెళ్ళింది. అన్నయ్య ఆ సాయింకాలమే దొరతో సర్కిటు వెళ్లాలట...సెలవు దొరికే నౌకరీ కాదాయెను: మళ్ళా తిరిగి రాడానికి ఏ ఇరవైరోజులో పడుతుంది...అంతవరకూ రెండోదిక్కు లేకుండా నేను నిభాయించడం ఎలా? ఏమిటీ చేయడం ఇపుడు? నాకు ఎంత మాత్రమూ ఇష్టము లేకపోయినా, ఆ మానవుడు, ఉండమని అనకపోయినా, తప్పిందికాదు: అది, మళ్ళాలేచి ప్రజల్లో పడేదాకా అక్కడే నా కొలువు.

తిరిగివచ్చి, మడిధోవతలు పట్టుకుని వెళ్ళి...వేగిరం స్నానంచేసి వంటచేశాను. అన్నయ్య, మొగమాటం చంపుకుని ఆ పూట అక్కడే భోజనంచేసి సాయంత్రం బండికి వెళ్ళిపోయినాడు.

క్రమంగా, ఆరోజు కారోజు ముసలాయన రుసరుసలు మాని, కొంచం ముఖం విప్పారి ఉండేవాడు. షడ్రసోపేతంగా చేసి పెడుతూంటి నాయను; ఏం తీపెళ్ళిందా...వేళకు అన్నీ అమరుస్తూంటే; మొదటిలో మాట పలుకూ లేకపోయినా ఆనాటికానాడు, అదీ ఇదీ కనుక్కోడం....భోజనం ముందర లోకాభి రామాయణం

వేయడం...అషామాషీ లాడటం నన్ను నవ్విస్తూండటం...మొత్తానికి, నాచేత అక్కరకు వచ్చినట్టే ఉంది: మనిషి కవళికలో కొంతమార్పు కనిపించింది. నాకు కూడా, మొదట ముళ్ళమీద ఉన్నట్టుండీ, ఎప్పుడు ఇవతల పడదామా అని ఉన్నా...పోనుపోను, కొంత బెరుకు తీరింది.

మూడువారాలు గడచి పోయినవి. జానకి జబ్బు మళ్ళుముఖం పట్టింది. పథ్యం పెట్టి, నేను మా యింటికి వద్దామనుకున్నాను. కాని, మన యత్నమూ, తానొకటి తలిస్తే దైవమొకటి తలచిందని.... కావలసిన కారణార్థం వేరుగా ఉండగా ఇంతకూ, అన్నీ అల్లా ఒనగూడాయి. అన్నయ్య ఇంకోపది రోజులదాకా రానని, టపా తీసుకు వెళ్ళే జవానుచేత కబురంపించాడు. అందాకా అక్కడే ఉండమని జానకి పట్టుపట్టింది. మామరది కూడా .... ఏకళ నున్నాడో...బలవంతం చేశాడు. పోనీలే, వాళ్ళు అంత ప్రాధేయ పడుతూన్నప్పుడు...అక్కడ మాత్రం మించిపోయే దేముంది? ఒంటరిగా ఉండాలిసిందేకదా, అన్నయ్య వచ్చేదాకా: పోనీ, ఈలోపుగా పిల్లకు జవపట్టే దాకా కనిపెట్టుకుని ఉండవచ్చునని....అట్టే బెట్టుచేయకుండా మెత్తపడ్డాను.

పడిలేచిందా, అప్పుడే పోయిలాకటకు రానియ్య డానికి నేను ఒప్పుకోలేదు. ఏం గంప చాకిరీ ఉందని? ముచ్చటగా ముగ్గురికి వండి వార్చడం, అదో పనా! పైగా, మాతల్లి లేచి తిరుగుతూండటమే నాకు కొండంత సత్తువ తెచ్చింది. జిహ్వా చచ్చి ఉందేమో, కావలసినవి అడిగి చేసి పెట్టేదాన్ని.

తిన్నది వంటపడుతూన్న కొద్దీ...బాగా తెప్పరిల్లి కోలుకుంటూంది జానకి: సంధ్య పడగానే, ముందు దానికి అన్నం పెట్టేసే దాన్ని....అంగట్లో మెతుకులు అంగట్లో ఉండగానే చెయికడుక్కోడం వ్యవధానం పక్కమీద ఒరిగేది. పగలుకునకడానికి వీలులేదేమో, మళ్ళా పొద్దుపొడిచేదాకా అదమరచి నిద్రపోయేది. నేను, ఆయనకోసం కనిపెట్టుకుని ఉండి, తిన్న తరవాత – పిండో పాడో నోటపెట్టుకుని, మూతలు పెట్టేసి, వసారా అంచున ఆ మాలతీ పందిరికి దగ్గరగా పక్కవేసుకునేదాన్ని. జానకి పక్కగదిలో పడుకునేది – కటకటాల తలుపు కనుక పిలిస్తే పలకడానికి అందుబాటు. ఆయన ఇంటిముందు అరుబయట పడుకునేవాడు.

– అర్ధరాత్రి – చప్పున మెళుకువ వచ్చింది. పిండారబోసినట్టు వెన్నెల – ఆలకించి చూశాను: అవతలపక్క, కునిసందులో – కొంచెం అలికిడి వినపడ్డది: నాళ్ళ నడుమ: దొంగాతోడుమోతూ రావడానికి వీలులేనిస్థలం: ఏమిటా చూద్దామని లేచి, మెల్లిగా ఆవేపుకు వెళ్ళాను.

మందార చెట్ల నీడలు పడుతూ నేలంతా, చీకటీ వెలుతురూ మాసికల చదరంగ పాళీలాగా ఉంది. మొదట ఏమీ కనిపించలేదు. మళ్ళా పరకాయించి చూశాను: చెట్లచాటున ఎవరో ఉన్నట్టుంది...కాళ్ళు చూచాయగా కనిపించినవి. ఒళ్ళు ఝల్లుమన్నది: గుండె గొంతుకలోకి ఎగదట్టి కెక్కుమని... దగ్గు, అరుపు కలిసి...కేక పెట్టాను. నోట...అరవడానికైనా...మాట రావడం లేదు: కాళ్ళు పాతుకుపోయినాయి. వెర్రిభయంలో...రెప్ప ఆడలేదు: గుడ్లు అప్పగించి చూస్తూ నిలవబడిపోయినాను.

– మనిషి తొందరగా నడిచిపోతూన్న చప్పుడు...దొడ్డి తలుపు రపేలున పడ్డది: మా మరిది, చెట్టుమాటునుంచి, నిదానంగా, నా దగ్గిరికి వచ్చాడు. నన్ను చూసి...పోల్చుకోక ముందు ఉలికిపడి...అంతలో తెప్పరిల్లాడు: భార్య ఏమోననుకుని

భయపడి ఉంటాడు మొదట: అవతల మనిషిని నేను గుర్తించాను: మా యింట్లో పనిచేసే ముత్యాలు:

'ఇక్కడ నిలుచున్నావేం...నిద్రలో నడిచి వచ్చావా' ఆయన ఏమీ చలించకుండా... మామూలుగా అడిగాడు: నేనేమీ సమాధానం చెప్పకుండా ఊరుకున్నాను. ఒక్క నిమిషం నన్ను పరకాయించి చూసి, 'పోయి పడుకో' అని, ఏదో గొణుగుకుని వెళ్ళిపోయినాడు.

నేను, వెళ్ళి, మళ్ళా మంచంమీద పడుకున్నాను. నిద్రరాదు...ఆలోచనలన్నీ సముద్రకెరటాల లాగా నన్ను ఆవరించి ఊపివేసినవి. పక్క కుదరక చాలాసేపు అటూ ఇటూ దొర్లాను: ఎంతోసేపటికి కాని, ఎటో అటు పాలుపోయింది కాదు. నిశ్చయానికంటూ వచ్చిన తరువాతకూడా...తలచుకోవడం, దద్దరిల్లిపోవడం! ఎలాగైతేనేం, మనసును ఒప్పించాను: జయించానన్న ఉత్సాహంతో...చిరునవ్వు పెదవుల మీద మొలక లెత్తుతూండగానే...జోగి పోయినాను:

– ఎంతోసేపటికి, మళ్ళా మెలకువ వచ్చింది: తట్టి – గిలిగింత పెట్టి లేపినట్లైంది: కళ్ళు తెరిచాను: వెన్నెల మసకవారింది – చుక్క పొడవబోతూంది...చూపు – మరల్చి – ఆ ....వేపుకు – సారించాను: నా కాళ్ళ దగ్గర...పాదం పట్టుకుని కుదుపుతూ...మా మరది కూర్చుని ఉన్నాడు: నాకు, తెలుసును...ఆయన వస్తాడని....అలా అవుతుందని: నాకు, ఇష్టమే కాదూ....

నేను మసలడం కనిపెట్టి...ఆయన, ధైర్యం చాలక – చట్టున లేచి నిలుచున్నాడు: ఎక్కడ మనసు మార్చుకుని – బెడిసి పోతాడో అని – నోరు మెదల్పకుండా – అవంక చేతులు జాచి – బలవంతంగా పొదుపుకున్నాను. ఆయన్ని సుఖపెట్టడంలో – ఆయనకోసం – నేను లోకం – నన్నే నేను – మరచిపోయినాను.

ద్వితీయ విఘ్నం కాలేదు – అలా అవుతుందేమోనని – ఆయన కుండవలసిన అదుర్దా అంతా నేను పడ్డాను: వారం రోజులు – వరుసగా –

పొరబాటుకాదు – తెలిసి చేసినపనే – నన్ను మోసగించలేదు – ఆయన – మొగమాటపడకపోతే – నేనే బలవంతం చేసేదాన్ని – అవునమ్మా ఆ పరిస్థితి అలాంటిది! ఏం – నీకు కూడా ఈ మాటంటే ఆశ్చర్యం వేస్తున్నదా? కళ్ళు కానరాని కండకావరంతో – అప్పుడు పోతరించిపోయి, ఇప్పుడు ఇంకో వేషం వేస్తూంది – ఇది – ఎంతకైనా తగిందే – తెగించిపోయిన తరువాత – అని అనుకుంటూన్నావా? – కాదమ్మా, కథ సాంతం విను –

వారంరోజులు దాటినతరువాత...అనుకున్నదానికన్న ముందరగానే, అన్నయ్య తిరిగివచ్చాడు: నేను... మళ్ళా మా యింట్లో...గృహప్రవేశ మైనాను: అప్పటికి జానకి బాగాలేచి తిరుగుతూ, దానిపని అది చేసుకునే ధోరణిలో పడ్డది.

నెల్లాళ్ళయింది...కొంచెం బెంగగా ఉంది:

రెండోనెల....అనుమానంగా....అవునా, కాదా అని....ఎలాగో మనసు కుదుట పరుచుకుంటూ తిరిగాను:

మూడోనెల...నిశ్చయమయింది: కొంప నిలువునా కూలిపోయింది – అన్నయ్యకు కూడా ఆచూకీ తెలిసింది:

ఏంచేస్తాడు, పాపం...నన్నా గద్దించి అడగలేడు...ఎవరితోనన్నా చెప్పడానికా...ఇంకా ఏమన్నా ఉందా...వాడలో ఉండనిస్తారా...తల ఎత్తుకు తిరగనిస్తారా?...దాచడమా... ఎంతకాలమని? ఎప్పుడో ఒకప్పుడు పాపం బద్దలు కాక తప్పుతుందా?

అయిదోనెల జొరబడేదాకా... ఏం చేయాలోతోచక....కాలుకాలిన పిల్లిలాగా...నిలిచిన చోట నిలవకుండా...నానా హైరానూ పడ్డాడు: ఇక, ఒకక్షణం తామసించడానికి వీలులేదు....అప్పటికే అమ్మలక్కలందరూ ఎలాగో పసికట్టి...గుసగుసలు పోతున్నారు: అవి ఏమన్నా చెవిని పడ్డవో, ఏం ఖర్మమో....ఎన్నడూ పల్లెత్తి నన్ను ఒక్కమాట సాధారణంగా అననివాడు...ఆనాడు ఇంటికి వచ్చీరావడంతోనే రుద్రుడైపోయినాడు...ఒకటని, ఒకటి అనలేదా: అన్నింటికీ ఒడిపట్టి ఊరుకున్నాను.

ఊరుకున్నా నన్నమాటే కాని...పైకి, నాకు తరతరబుట్టింది. అంతవరకూ...ముంచుకు వస్తున్నా...మనసు...తుడిచిన పలకలాగా...ఏ ఊహా కనపడకుండా...అదో మాదిరి మైకంగా...ఏదో ఫలానా అని చెప్పలేని బాధగా...సంతోషంగా...ఉంటూ వచ్చింది: అన్నయ్య ధూకుడు చూసిన తరువాత ఒక మాదిరి అయోమయంలో పడిపోయినాను....ఏది దారి? .... అంతటితో ఊరుకుంటాడా... పెచ్చుమీరిపోయి....రెక్కపట్టుకు వాకిట్లోకి ఈడ్చివేస్తే....నేను ఏంకావాలి?

అనుకున్నంతా అయింది...గెంటడం తరువాయి....కాని, మా మరది....ఆయన్ను మా అన్నయ్య సలహా అడిగాడట, ఏం చేయాలని....అవును గొర్రె కటికవాణ్ణే నమ్ముతుంది!....ఆయన అడ్డుపడి, ఏదో హితబోధ చేసి....అన్నయ్య మూర్ఖం విడువక పోవడం చేత...తానే ఖర్చులన్నీ భరించే పద్ధతిమీద...ఆరాత్రి రాత్రే...పట్నం బండికి పంపించాడు.

రైలుదిగగానే...నన్ను తీసుకు వెళ్ళడానికి స్టేషనుకు వచ్చిన బురఖా దొరసానివెంట ఆస్పత్రికి వెళ్ళాను. మా మరిది....వాళ్ళకు, నేను బండి ఎక్కగానే టెలిగ్రాం ఇచ్చాడట.....

మళ్ళా ఏడునెల్లకు...ఇవతల పడ్డాను....నా బంగారు తండ్రిని, వాళ్ళు....ఏం చేసుకున్నారో...ఎవరికి పెంచుకోనిచ్చారో....భూమిమీద పడగానే....వాడికీ నాకూ ఈ జన్మకు రుణం తీరిపోయింది!

ఎల్ల కాలం...వాళ్ళు మాత్రం ఉండనిస్తారా? – నాకు మళ్ళా మా ఊరు వెళ్ళాలంటే...మొగం చెల్లడంలేదు. ఎప్పుడు బయలుదేరుతావని అన్నయ్య ఉత్తరం వ్రాశాడు...నేను మెదలకుండా ఊరుకున్నాను. అప్పుడు, ఆయనే స్వయంగా వచ్చి...తీసుకువెళ్ళి యింట్లో దిగవిడిచాడు.

వదినె...నెల్లాళ్ళ క్రితమే పిల్ల నెత్తుకుని వచ్చింది, అన్నయ్య వెళ్ళి బారసాల చేసుకుని...నెల వెళ్ళక ముందే...తీసుకువచ్చాడట వచ్చానా...నాతో, మావాడూ మాట్లాడలేదు. సరే, మావదినె, నన్ను చూడగానే మొగం పక్కకు తిప్పుకొని గదిలోకి వెళ్ళిపోయింది. చెప్పరాని దానికన్నా కనాకష్టమైపోయినాను....తెల్లవారి లేవడంతోనే నేను కంటబడితినో ఇద్దరి ముఖాలూ మటమటలాడిపోయేవి. అయితే, అన్నీ అమర్చి పెడితే, విస్తరి ముందరికివచ్చి....ఎంచులు పెడుతూ...సుష్టుగా భోం చేయడానికి...అప్పుడు మాత్రం....ఏ అడ్డంకీ లేదు; అందుకు పనికివస్తాను.

నా మీద దయతలచి ఉంచుకున్నారా?...చాకిరీకి మనిషి తేరగా అమిరింది గనుక, ఎలాగో సరిపెట్టుకుంటున్నారు. మా వదినె....ఆ రాణీ, అసలు మంచివాడే అంతంతాయెను. ఎన్నడూ అవతల చెంబు ఇవతల పెట్టిన పాపాన పోయిందా...అందులో. మునుపు చూలింత-యిప్పుడు బాలింత అన్నయ్యకు ఆవిడ కాలు క్రింద పెడితే ఎక్కడ అరిగిపోతుందోనని....ఎంత భయం?

నేనూ - బాలింతరాలనే కానూ...కాని....నా ముద్దుముక్కలు చూసేది ఎవరు? ఆ మాట తలచటానికైనా వీలుందా? .... ఒళ్ళు భారకించినా....ఎంత ఓపిక లేకపోయినా....వేళకు లేవకుండా, కొంచెం బద్ధకించి మూలిగానో, ఇక అవి దెప్పుళ్ళు కావు...సాధింపులు కావు. నాతల్లో! రొమ్ము చిట్టెం కట్టిపోయింది. ఔనుమరి, ఎంతకైనా తల ఒగ్గవలసినదాన్నేగా.

'నా కంట నరుడు పడరాదు, నరుడి కంట నేను పడరాదు'....ఇలా రెండునెల్లుపైగా....రాణీవాసమై పోయింది నా బ్రతుకు. వెలుపల సావడిలోకైనా వచ్చేదాన్ని కాదు. అన్నాళ్ళు గడప దిగితే, ఒట్టు!

ఇక, లోకం...

దిక్కుమాలిన లోకం...వేలు వంచడానికి సందు దొరికితే వూరుకుంటుందా - గోరంతలు కొండంతలు చేసి, దుయ్యబట్టుకోక మానుతుందా? ఒక కంట్లో సున్నం - రెండోకంట్లో కారం.

అన్నయ్యను - పరమ యోగ్యుడికి ఇంత కష్టం వచ్చిందా, అయ్యో పాపం...అని వూరడించింది.

ఇంతకూ కారకురాలినికదా అని - ఈ కులనాశకురాలిని పడదిట్టింది:

తిడుతూన్న ఆ నాలికే...మా మరది...మహానుభావుడు, ఆపత్తులో అడ్డుపడ్డాడని ఆయన్ను అందలాన పట్టింది: అయినా, అది ఎంతవరకు నిజమోలే...నోరు మాటాడుతూంటే నొసలు వెక్కిరిస్తూన్నప్పుడు...దేన్ని నమ్మడం?

ఇలా, ఈ అగచాట్లమారి బ్రతుకు...ఎప్పటికి తెల్లవారనూ అని నా గుండెల్లో రాయిపడ్డది. కాని, ఇంతలో ఏం జరిగిందను కున్నావూ -

మా జానకికి...నెలలు నిండాయి. సుఖంగానే చెంబెడు నీళ్ళూ పోసుకుని...తల్లీ పిల్లవాడు గట్టెక్కి ఇవతల పడ్డారు. నక్షత్రదోషం ఏదో రవంత ఉందట, పోవడానికి మూనెలో మొగం చూసుకున్నారు. నేను రానన్నా ససేమిరా కాదుకూడదని, పట్టుబలవంతాన పీక్కెళ్ళారు.

మా అమ్మడు పీటలమీద కూర్చొని ఉండగా, చూడముచ్చటై ఒక్కమారు చేయితీరిక చేసుకుని, గుమ్మంలోంచి తొంగిచూశాను...ఎన్నాళ్ళైందో దాన్ని చూసి....

అది నావంక చూసేసరికి...ముఖం వెనక్కు లాక్కున్నాను. దాని కంట పడలేక పోయినాను:

ఆశీర్వచనాలైన తరువాత....పాపణ్ణి పొత్తిళ్ళలో పొదివి - నా దగ్గరకు తీసుకు వచ్చింది జానకి. నేను తలుపుకు చేయి బారజాచి జారగిలబడి - కంట నీడిబొట్టు పొడమకుండా, పళ్ళబిగివిని నిలుచుని ఉన్నాను. నావాలకం ఏం కనిపెట్టగలదు - పిచ్చిపొడ గట్టు - పిల్లవాణ్ణి నా చేతులో పెట్టబోతూ - 'వెళ్ళు నాయనా -

అమ్మ! చూడవే - నిన్ను చూసి నవ్వుతున్నాడేవ్, అక్కయ్యా! - ఇక నిన్ను వదలడేమోనేవ్ - తీసుకోవే - పోనీలే నేను పనికిరాకపోతే - మీ అమ్మ దగ్గిరకే వెళ్ళు బాబూ -' అని తన ఉబలాటం కొద్దీ - ఏమేమో పలుకుతూంది. నాకు - ఎలా ఉందని చెప్పనూ? -

పక్కను చోద్యం చూస్తూఉన్న పెద్ద ముత్తైదువ ఒకావిడ - 'అవునే, జానకీ - వీడిని మీ అక్కయ్యకు ఇచ్చేసి - నీవు ఇంకో కొడుకును కనుక్కోవే -' అని - ఆమెకు తోచినట్లు - హాస్యమాడింది - వింటూన్న వాళ్ళు నవ్వారు. నా మనసులో భగభగ మన్నది - జాస్తూన్న చేతులు వెనక్కు నెట్టుకుని - నీరోడుతూన్న కళ్ళతో వెనక్కు తిరిగాను: అందరి పాయసాల్లోనూ నెయ్యి ఒలికినప్పుడు - నా వంతుకు దక్కేది - పచ్చి విషమేనా?

'కంట్లో నిప్పులు పెట్టుకుంది - చూసి ఓర్చే నేర్పుకూడానా -' జానకి - మా జానకే - ఈ మాటలు - నా వెనకాల అన్నది: - అనసీ, నిండా మునిగినవాళ్ళ కేం చలి?

అంతటితో - ఆ కాండ అయిపోయింది: అన్నం నోటికి పోలేదు: మెతుకు ముట్టకుండా - వూరికే విస్తరి ముందర కూర్చుని లేచాను: దానికేంలే, కడుపు నిండే ఉందికాదూ, ఇవన్నీ చూసుకుంటూ!

ఓవిధంగానా, నాకువంచన! పులిమీద పుట్రరేగింది! రాత్రి భోజనాలైన తరువాత, ఒంటిపాటున - మామరది నాకు, అడ్డంవచ్చాడు: మరి, అధమం ఏ మూడు నెలలైనా...గదిలో పక్క వేయించు కునేందుకు వీలులేదుగా...ఎదురుగుండా నేను కనబడుతూంటిని, ఊరుకోవలసినంత కర్మం ఏం వచ్చిందీ? - ఒక మారు లోకువైన తరువాత....ఇక....ఛీ....మగపుటక!

ఎంత స్వాతంత్ర్యంతో నా చెయి పట్టుకున్నాడనుకున్నావు? ఊరుకున్నాను: ఇంకా ముదరనీ...

రెండో చెయ్యి....నా భుజంమీద వేసి....మెడమీదుగా వాల్చి నన్ను దగ్గరకు లాక్కునే...గృహస్థ మార్గంలో....ఉన్నాడు:

జానకి...గుమ్మంలోకి వచ్చింది...మమ్మల్ని చూసి గుడ్లు వెళ్ళకొచ్చి...తూలుతూ వెనుక అంగవేసి... తలుపు ఠపీమనిపించి, లోపలపడి కెవ్వుమన్నది.

మా ప్రబుద్ధుడు, తన ధోరణిలో తానున్నాడు కాని...వెనుకా ముందూ చూడడం ఉందా? రానిచ్చాను...మెదలకుండా...అసహ్యించుకుని ముఖం తిప్పేసుకోకుండా...మరీ దగ్గరకు రానిచ్చాను. మా యిద్దరి పెదవులకీ, నూలువాసి కూడా ఎడంలేదు. అందాకా వచ్చిన తరువాత, పిడికిలి ఇనుప గుండులాగా చేసి, ఎగువకు, గురిగా పళ్ళు కరుచుకుపోయేటట్టు...గడ్డం చెక్కలయేటట్టు...విరగ బొడిచాను. తగిలీ తగలడంతోనే, మళ్ళా కిక్కురుమనకుండా, చాపచుట్టుగా పడిపోయినాడు....మా మరది....అంత సత్తువ ఎక్కడనుంచి వచ్చిందో నాకు!

వెనక్కు తిరిగి చూడకుండా...దూసుకువచ్చి...చూడకుండా రావడంలో...పారిజాతం చెట్టుమీదపడి, లేచి...ఎలాపోయి పడ్డానో, మా యింటి దగ్గర. పిలవగా, పిలవగా ఓపట్టుకు, మా వదినె...పమిటె సర్దుకుంటూ...వచ్చి తలుపు తీసి...నిలవకుండాపోయి,

గదితలుపు గడియ వేసుకున్నది – నాకు, ఉరిసిన పుండుమీద ఉప్పూకారం చల్లినట్లయింది – అందరికీ నేను భారమే!

అప్పటికి ఈ ఆలోచన లేదుసుమా! మతిచెడి, ... క్షోభపడుతూ...సావడి నాలుగు మూలలా కలయదిరుగుతూండగా...వంకెను బరువుగా...అన్నయ్య కోటు, జేబు కనిపించింది...చూడగానే... అప్పుడూ, ఈఆలోచన తోచింది. చూస్తున్నకొద్దీ అది పాదుకు పోయింది. ఒక్కక్షణం ఆలస్యం చేయకుండా, పర్సు మెల్లగాతీసి....కావలసినంత అందులో ఉందో లేదో చూసుకుని చేతబట్టుకుని...పిల్లిలాగా అడుగులో అడుగు వేసుకుంటూ, ఆ యింటికీ...యింటివాళ్ళకూ అంతటితో ఋణం తీర్చుకుని... వచ్చేశాను.

ఎవరికంటా పడకుండా...రైల్లోపడి...రెండుసార్లు, ఎక్కడ మారాలో తెలియక, దోవతప్పి – వెనుకా ముందూ అయి – చివరకు – ఇవాళ అసుర సంధ్యలో – ఇక్కడ దిగాను.

– దిగి యకాయకిని వచ్చేశానమ్మా, నాలిక పిడచబారి పోతూంది. మా గంగమ్మ తల్లిని చూడందీ – పచ్చి మంచినీళ్ళన్నా ముట్టకూడదనుకుని – తీర్థోపవాసఫలం దోవలోనే దక్కించుకు వచ్చాను.

చిరుకెరటాల మీదుగా – అనుమానాలన్నీ వొడ్డుకు పరుగెత్తిస్తున్నావా? నాకు అంతమాత్రం తెలియదనుకున్నావమ్మా! చెప్పనా?

మా మరదిని ఎందుకు లోబరచు కున్నాననా? నాకోసం కాదు – నా చెల్లెలి కోసం. వెలిరుచులు మరగి, ఇక దానికి దక్కకుండా పోతాడేమోనని – దాని జీవితం ధ్వంసం కాకుండా, నన్ను బలియిచ్చు కున్నాను. నాకే కోరిక ఉండి, చెడిపోవాలనుకుంటే – ఆ ముసిలి తాతేనా – దొరికింది – దేశం గొడ్డుపోయిందా? – తనను వలచి వచ్చానను కున్నాడు. యిష్టం వచ్చినప్పుడు, వీలు చిక్కినప్పుడల్లా – లోకువచేసుకోగల – ప్రజ్ఞ ఉందను కున్నాడు. – పాపం – పిచ్చి బ్రాహ్మడు. ఆ జన్మ అంతేలే – బుద్ధి వచ్చిందంటావా, ఏమో, నాకు నమ్మకం లేదు. బుద్ధే ఉంటే – నీతి నియమం అనేదే ఏమూలైనా ఉంటే – చేసిన పాడుపని ఆసలాతో, ప్రతిష్ఠ సంపాదించుకునేందుకు, పెనుగులాడుతాడా? – కన్ను తెరవని పసికూనను కటికవాళ్ళకు అప్పగించ నిస్తాడా?

– జానకి, నేను విరగడైపోయిందే చాలునని – సంతోషిస్తుంది. పోనీలే, నామీద జాలితలపవడం – నాకోసం బాధపడటంకన్న – ఇదేమంచిది. నామీద కోపం అల్లా దానికి మొగుడిమీద ప్రేమను పుట్టిస్తుంది. మ్రానిపళ్ళు అందుబాటులో లేకపోయిన కొద్దీ – మెడ మరీ సాగుతుంది: ఇంకొకరికి దక్కిపోతున్నాడని తెలిసినప్పుడు కాని, ఆడదానికి – మగవాణ్ణి – తానే సర్వాపోశనం పట్టాలనే తహతహ పుట్టదు: అలా జరిగిందో – అంతకన్నా, నాకు కావలసిన దేముందీ?

కన్న తరువాత – నెలలు మోసినందుకు ఫలం దక్కకుండా చేజారిపోయిన తరువాత కాని – కడుపు తీపంటే ఏమిటో తెలియ లేదమ్మా. పోనీలే – ఒంటరిగా మాయమై పోవడం కన్న, తీరని కోరికలన్నా, వెంటతీసుకు వస్తూన్నాను: అదీకొంత మేలే కదూ?

ఎవరిమీద పగసాధించను - ఎన్నింటికని ఏడ్వను: నాకు లేకపోయినా - ఇంకోరన్నా - నామూలాన కుదుటపడి బాగుండటమే పదివేలు!

అన్నయ్య అంటావా - 'పోయి గంగలో కలవనీ - దానికిలాటి విపరీతబుద్ధి పుట్టినప్పుడే, అదిమాకు కానిదై పోయింది' అని మొండిగా అనేస్తాడు: ఒకవేళ - అనలేక ఊరుకున్నా, నేర్పే నెరజాణ మావదినె ఉండనే ఉన్నదిగా!

నేను, ఎవడి వెంటనోపడి, దేశాలుపట్టి పోయినాను, అనుకుంటారు. అంతేకాని - వాళ్ళనోటి వాక్యమే ఫలిస్తూన్నదని - కల గనొచ్చారా?

ఇక వాళ్ళెవరికీ నేను కలలోనైనా కనపడను కదూ - కనపడకుండా చెయ్యితల్లీ!

'నీది ఇంత గట్టిపట్టా - అని ఆశ్చర్య పడుతున్నావా? - నీ వాక్కుతీవేనా, మరి, ఈ ఏడు పద్నాలుగు లోకాల్లోనూ?'

మీ చెల్లెలు పార్వతికోసం - మహేశ్వరుడితో నీవు ఆడిన నాటకమే - నేనూ వర్ణించానమ్మా! నిన్నుచూసి నేర్చుకున్న దేనమ్మా.

మన ఇద్దరి మనసూ ఒకటి - మన కోరికలు ఒకటి - మన ఇద్దరి పేరుకూడా ఒకటే - అందుకనే - నిన్ను వెదుక్కుంటూ వచ్చానమ్మా.

★ ★ ★